

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

21. In Paulo & Augustino profundus gratiae Christianae sensus,
intelligentia, & praedicatio: quoru[m] fons fuit amor Dei, primus gratiae
effectus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

futuraeque spei vestigium in eo emicuit, quod A ab octavo decimo circiter anno, quo Hortensij lectione ad sapientiam indagandam incitatus est, incredibili mentis ardore, per omne sectarum genus fugitantem veritatem, ut ardentius amaretur, insecutus est. Hanc enim ut inveniret, ex Catholica stabilitate, in Manichæa deliria præcipitatus est; ubi deceptum se gemendo, per scditates Epicuri in Academicorum fluctuationes delatus est: ex quibus per ambages, ad eum unde exiverat portum Catholicum remearet. *Immortalitatem*, inquit ipse, *sapientie concupisceram astu cordis incredibili. Quomodo ardebam, Deus meus, quomodo ardebam evolare à terrenis ad te, & nesciebam, quid ageres mecum!* Non exiguum sanè secretioris illius electionis vestigium est ardor ille veritatis, quæ Deus noster est, assequendæ. Sic enim & sanctus Iustinianus Martyr paribus per omnes Philosophorum sectas, gyris venando veritatem, eam præluentem in Catholica tandem Ecclesia, ut ipse testatur in dialogo cum Triphone, consecutus est.

Lib. 3. Confess. 1. 4.

Nec inferius ejusdem rei argumentum est, illud omnium sectarum, librorumque fastidium, unde Salvatoris IESU nomen exulabat. Hoc enim nomen, *quia in ipso adhuc lacte matris tenerum cor eius piè biberat, & alitè retinebat, quicquid sine hoc nomine fuisset, quamvis literatum, & expositum, & vendicium, non eum totum rapiebat.* Adde insignem illam fidem, quæ licet Manichæus in obeundo docendi munere, sine dolo docendo dolos, erga discipulos excellerebat: *Vidisti, inquit, me de longe lapsantem in lubrico, & in multo fumo scintillantem fidem meam, quam exhibebam in illo magisterio diligentibus vanitatem, & querentibus mendacium socius eorum.*

ibid.

Lib. 4. Confess. 2. 2.

Quantæ porro & quàm præstantis animæ characterem exprimit illud odium magorum, & illa adolescentis integritas, sub vanitate C ad fortunæ splendoris anhelantis, quæ victoriam Aruspici in agone poetico pollicenti respondit: *Nec si corona illa esset immortaliter aurea, muscæam pro victoria mea snerem necari.*

ibid.

Iam verò si dici solet, eos qui longius à Deo infanis amoribus recesserunt, postquam ad sanitatem redeunt, flammis pudici ac veri amoris acrioribus inardescere, ut Magdalena fidem facit: cum præteritorum seculorum nemo tantâ profunditate divini amoris arca-

na percrutatus aperuerit, quàm Augustinus, nemini dubium videtur esse posse, quin illa ipsius indoles, quæ suos amicos vanos vanos tam arctè diligebat, ut pœnè ipsa mors eorum interitu jucundior videretur, oculis Dei talis naturæ conditoris indicium & effectus fuerit arcana suæ electionis, qua illum casti amoris amplexibus dedicabat. Quem etiam tantâ sinceritate erga carnalem matrem jam tum vitij deformis exhibebat, ut testimonio & quasi testamento morientis matris hoc elogium ei adhæserit, quod *pius fuerit, nec inquam ex eius ore audierit in se iaculatum durum aut contumeliosum sermonem.* Parva hæc forsitan alicui videantur, sed non parvæ securitæ frugis divinæque in eum benignitatis argumenta; quæ talem indolem ad opus suum ante mundi constitutionem destina verat. Ex qua etiam arcana vena fluxit, ut semper sapientium consilij & conversatione delectatus, eorum ipse sermonibus fixus inhaereret. Ille verò magnus moriendi metus, futuriq; iudicij, qui per varias quidem opiniones, nunquam tamen de ejus pectore recesserat, eumque à profundiore voluptatum gurgite revocabat, quid, quæso, intelligentibus aliud suggerit, nisi istum velut severum Pedagogum ei à Deo datum fuisse, qui vas illud electionis ad amorem, felicemque æternitatem, cui destinatus erat, adduceret?

His & alijs obscuris electionis quasi lineamentis hoc effectum est, ut amicis *bonis ac doctis* in profligatissima morum dissolutione videretur: à quibus propterea diligebatur mirificè, & nonnullos vicissim propter magnam virtutis indolem diligebat; qui *relictâ patriâ, relicto rure paterno opimo, relicta domo, & non secusurâ matre, nullam aliam ob causam ad ipsum tamen Manichæum commigraverant, nisi ut cum ipso viverent, in flagrantissimo studio veritatis & sapientiæ, cui ex occulto electionis afflatu in medijs erroribus suspirabat.* Enimverò cum naturæ non parva pars, doctesque plurimæ tam corporis quàm animi ex occulta illa prædestinationis abyssò in hominem scaturiant, quid mirum si qua lineamenta divinis oculis conspicua illius æterni amoris præ se ferat, quo misericordiæ suæ vasa complectitur?

C A P V T X X I.

In Paulo & Augustino profundus gratiæ Christianæ sensus, intelligentia, & prædicatio: quorum fons fuit amor Dei, primus gratiæ effectus.

SE D ut alia non pauca præteream, quibus Pauli & Augustini mirabilis in vita & moribus cõformitas apparere possit, unum tamen istud non possum non adijcere, quod velut ea d e m & cõnda

A in utroque radix, easdem etiam actiones in reliqua vita parturivit. Hæc est autem illa admirabilis in utroque Christianæ gratiæ sensus & intelligentia, & prædicatio. Nemo quippe ambigit, quin sanctus Paulus ipsa divinæ

49
divinæ gratiæ principia nobis revelaverit, atque de illa cunctis Apostolis accuratius dis- seruerit. Cui ita succenturiavit Augustinus, ut primus antiquorum Patrum omnes gratiæ conclusiones, quæ usque ad ejus tempora in Christianorum fide delituerant, ex Pauli prin- cipijs in lucem incredibili profunditate & pe- netratione deduxerit. Nec verò incongruum, si ista duo lumina pleniorē gratiæ sensum hau- serint, qui amplioribus infirmitatibus, in qui- bus virtus perficitur, fuerant agitati. Quem- admodum enim nihil magis gratiam gratui- tam ac victricem esse declarat, quàm enor- mitas peccatorum; nec medicinæ vim magis arguit, quàm desperatæ gravitas ægritudinis: ita nemo divinæ gratiæ mirabilibus, occul- tisque mysterijs intelligendis, atque effandis aptior reperitur, quàm qui longâ miseriarum suarum experienciâ profundius insculpsit ani- mo, quid sit sub criminum & concupiscentiæ servitute captivum esse; quid sit cum cupidit- atibus suis luctari; quid sit ad adipiscendam victoriam divino adjutorio indigere; quid sit denique ex infirmitatum suarum vinculis, quibus ligabatur, in libertatem gratiæ respi- rare. Cùm enim, teste Salvatore, ille plus diligit, cui plus donavit; quibus amoris flam- mis putamus illos arsisse, quorū oculis profun- dus malorum præteritorum sensus assidue be- neficij accepti magnitudinem offerebat? Ex- clamat ipse: *Quomodo ardebam, Deus meus; quo- modo ardebam?* Et in alio loco. *Non dubitā sed certā conscientia, Domine, amo te. Percussisti cor meum verbo tuo, & amavi te.* Et alibi deficiunt eū verba, quibus exprimat cœlestis ardoris ma-

gnitudinem: *Vbi illi flammula instillavit pre- ciosissimi argenti guttas paucissimas, & incredibile, Romaniane, incredibile, & ultra quàm de me for- tasse & tu credis (quid amplius dicam?) etiam mihi ipsi de me ipso incredibile incendium concecit. Vis aliquid adhuc amplius? Cùm nihil amaret Augustinus vehementius, quàm certas rerum scientias, ita tamen præ Dei amore astuabat, ut de seipso dicat: Nunc præ illius amore vix mihi veniunt in mentem. Quantum ardorem fuisse necessarium est, qui omnium dilectissimarum rerum tantam afferat oblivionem, ut vix am- plius in mentem inciderent? Amore verò ar- denti nihil est luminosius; charitate fervidâ nihil sapientius.*

Ex quo sapienter à viris magnis animad- versum est, documenta illa sublimia de gratia Dei quæ ab Augustino posteritati mandata sunt, magis ex ipso divini amoris incendio quo ardebat, quàm humano studio emicuisse. De quo præclare discipulus & contubernalis ejus Prosper: *Inter multa Dei dona, quibus illum abundatissimè Spiritus veritatis implevit, habens etiā HANC SCIENTIAM ET SAPIENTIAM EX DEI CHARITATE VIRTUTEM, ut non solum istam (hæresin Pelagianam) in suis deruncationibus palpantem, sed etiam multas prius hæreses invicta Dei verbo debellaret.* Nempe, ut qui prius ipse altissimò divinæ gratiæ, hoc est, charitatis sensu, cuius inspiratio, ipso teste, proprie gratia est, divinitus imbutus fuerat, ejus secreta lucu- lentiùs in aliorum animos docendo transfun- deret. Meritò igitur magnum illud elogium ei ab Ecclesia aptatum est: *Qui fecerit & do- cuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum.*

CAPUT XXII.

Gratiā ac Theologiam posteri ab Augustino didice- runt, etjam S. Thomas.

49
QUIS enim Doctorum omnium, quos Ecclesia veneratur, ita officia divini amoris seu gratiæ, quæ proprie amorem in nova lege operatur, facto exercuit, & pariter in aliorum emolu- mentum verbo & scripto, ejus arcana refera- vit, atque Augustinus? Nam inter Græcos quidem Theologiæ doctrinæ princeps olim Origenes; post illum S. Chrysostomus fuit; ex quo quotquot eum alicujus nominis secuti sunt, velut ex quodam communi fonte omnia sua præclara in Scripturam documenta deri- varunt, ut abundè Theodoretus, Oecumenius, Theophylactus, ac Damasceni scripta testantur. Sed ita in explicando illo divino amore seu gratiæ seipsum plerique discipuli infelices fue- runt, ut à nonnullis non segniter ab erroribus saltem in loquendi modo commissis vendicen- tur. Quicquid enim solidi ac præclari à Græ- cis posterioribus de divina gratia proditum

est, quod perquam exiguum est, totum ex Au- gustini fonte scaturivit.

De Latine vero hoc ipsum operosius astruere velle, non esset aliud, nisi Soli meri- diano lumen accendere: eum ipsa Ecclesia teste constet, Augustini vestigijs institit, quot- quot postea Theologicam disciplinam via ac- ratione tradiderunt. Quicquid enim veræ Theologiæ in Scholastica sancti Thomæ con- tinetur, usque ad ipsorum articulorum fun- damenta, ex Augustino ita mutuatum est, ut quemadmodum novum Testamentum ni- hil est aliud, nisi vetus revelatum, & Augusti- ni doctrina de gratia Dei nihil præter fidei principia in suas diducta conclusiones; ita S. Thomæ summa, ubi Theologiam tradit, pro magna parte nihil sit aliud, nisi Augustinus contractus, certaque proportionem naturalibus principijs alligatus, secundum quod congruit, ut ipse Thomas loquitur, ad evulsionem incipientium.

Ex quo